

Politisk arbeidsdag - klima og miljøtiltak

Hemsedal kommune 2026-2027-2028

Mål for økta

Prioritere tiltak innanfor ulike temaområde som de ynskjer at administrasjonen skal ta med seg i det vidare arbeidet med handlings – og økonomiplan 2026-2027-2028

Gruppene skulle velje ti tiltak frå lista. Det var svar frå fire grupper.

Raudt: Prioritert av ei gruppe

Gult: Prioritert av to grupper

Grønt: Prioritert av tre grupper

1 Klimatilpassing

Kommunane i Hallingdal:

- 1** sikrar trygge flaumvegar og overvassløysingar gjennom heilskapleg planlegging og drift
- 2** tek høgde for dei framtidige klimaendringane i eiga planlegging, sakshandsaming, utbygging og drift.
- 3** hjelper til med kunnskap og rettleiing for å sikre at landbruk og annan utmarksnæring er godt rusta for framtidige klima- og miljøtruslar.
- 4** har samfunnsberedskap som er tilpassa endringar i klima

- **1.1.2** Auke utbygginga av blågrøne strukturar som sikrar god overvasshandtering, minimerer flaumrisiko, bevarer naturmangfald og styrkar folkehelsa.
- **1.2.4** Leggja til rette for naturbaserte løysingar som å unngå nedbygging og bevare økosystem, for å dempe effektar av klimaendringane
- **1.2.6** Vere medvitne våtmarka si rolle som flaumdempar, og vurdere regulering av hogst der det kan vere fare for skred.
- **1.3.2** Bidra til førebyggjande arbeid for å hindre erosjon, arealavrenning og avlingsskadar.

2 Gjenbruk, kjeldesortering og materialgjenvinning

Kommunene i Hallingdal:

- 1** bidrar til kompetanseheving, kunnskapsdeling og samarbeid for sirkulære løysingar
- 2** sikrer ansvarlig forbruk og avfallsreduksjon
- 3** legger til rette for økt reparasjon, ombruk/gjenbruk og delingsøkonomi
- 4** tilrettelegger for og øker graden av kildesortering
- 5** begrenser forsøpling

- **2.1.4** Destinasjonsledelse - Kommunene og reiselivet samarbeider om strategier innenfor Bærekraftig reisemål for å redusere
- **2.2.1** Kommunene utveksler erfaring om reduksjon av matsvinn i kommunale institusjoner og innfører rutiner
- **2.2.3** Stimulere til å kjøpe mindre, låne, kjøpe brukt og reparere
- **2.2.7** Kommunene velger produkter med minst emballasje.
- **2.2.10** I byggprosjekter utredes det om behovet kan dekkes gjennom ombygging eller renovering av eksisterende bygningsmasse
- **2.2.11** Ved rivning av bygg vurdere om materialer kan gjenbrukes
- **2.2.14** Etablere lager for retur- og gjenbruksordning for brukte skole- og kontormøbler med digital løsning
- **2.4.1** Sorteringsstasjoner inne og returpunkt ute på offentlige formålsbygg der det er hensiktsmessig
- **2.4.3** Legge til rette for kildesortering for alle innbyggere
- **2.4.4** Legge til rette for kildesortering for fritidsbebyggelse
- Etablere returpunkt for avfall for fritidsbebyggelse og husholdninger
- Nytt forslag
- Gjenbrukscontainer - lager

3 Grønne anskaffelser, innovasjon og forbruk

Kommunene i Hallingdal:

- 1** etablerer et regionalt anskaffelsessamarbeid og har anskaffelsesstrategi med handlingsplan
- 2** stiller klima- og miljøkrav i alle sine anskaffelser
- 3** næringslivet og innbyggere har et bærekraftig forbruksmønster

- **3.1.1** Inngå et formalisert samarbeid regionalt om anskaffelser
- **3.1.2** Utarbeide og samarbeide om nye kommunale anskaffelsesstrategier og retningslinjer
- **3.1.5** Heve kompetansen for å etterleve klima- og miljøkrav i anskaffelser
- **2.2.3** Stimulere til å kjøpe mindre, låne, kjøpe brukt og reparere
- Hemsedal kommune skal utforme kravspesifikasjoner for alt innkjøp der omsynet til klima og miljø vert vekta høgt.

4 Jordbruk

Kommunane i Hallingdal:

- 1** stimulerar til reduksjon av direkte klimagassutslepp frå jordbruksproduksjonen
- 2** legg til rette for ein framtidsretta agronomi
- 3** gjer tilpassingar til eit endra klima

- **4.1.3** Stimulere til meir utmarksbeiting, også for å bevare kulturlandskap
- **4.1.5** Vere pådrivar for overgang frå fossilt drivstoff til bruk av biodrivstoff, elektrisitet, biogass og hydrogen (kom: må ha permiering/gulrot)
- **4.2.1** Ha fokus på smart gjødselbruk og god drenering (kom: må ha premiering/gulrot)
- **4.2.6** Disponere areal på en måte som fremjar bevaring av karboninnhald i jorda, til dømes ved å bevare kulturlandskap
- **4.3.1** Bidra til førebyggjande arbeid for å hindre erosjon, arealavrenning og avlingsskadar.
- **Kommentar: Setring**

5 Skogbruk

Kommunene i Hallingdal:

- 1** reduserer omdisponering av produktiv skog og naturskog
- 2** har god skogskjøtsel for å øke karbonopptak og - lagring, samt klimatilpasning
- 3** øker foredlingen av treprodukter i Hallingdal og bruker produkter fra skogen som erstatter for fossile råvarer

- **5.1.1** Redusere omdisponering av produktiv skog til utbyggings- og jordbruksformål, spesielt på høyproduktiv skogsmark.
- **5.1.2** Areal definert som naturskog forvaltes i henhold til retningslinjer gitt i lovverket.
- **5.2.9** Vurdere regulering av hogst der det kan være fare for skred.
- **5.3.3** Økt foredling av treprodukter
- **5.3.4** Utnyttelse av hogstavfall
- **Auke skogplanting og plantetettleik**

6 Grøne reisemål og næringsutvikling

Kommunene i Hallingdal:

- 1** har auka verdiskaping ved å vere pådrivarar for å utvikle grønne næringar og nye grønne klyngjer og hubar, basert på regionale fortrinn
- 2** har eit klima- og miljøvennleg nærings- og reiseliv
- 3** har eit nærings- og reiseliv som energieffektiviserer og produserer ny fornybar energi
- 4** har eit nærings- og reiseliv som reduserer avfall, aukar ombruk, gjenbruk, kjeldesortering og gjenvinn materialar

- **6.1.2** Støtte lokale prosjekt som utviklar ny miljøvennleg teknologi
- **6.2.4** Definere risiko og tiltak knytta til reiselivets tilpassing til eit endra klima i strategiane til kommunen.
- **6.2.5** Tilpasse stigar, turveggar og andre ferdselsårer til klimaendringar og verne natur ved å jobbe systematisk

7 Bygg, anlegg og eigedom

Kommunene i Hallingdal:

- 1** reduserer klimagassutslipp fra bygg- og anleggssektoren gjennom bærekraftig bruk av ressurser og lavere utslipp av klimagasser
- 2** stiller klima- og miljøkrav i anbudsprosesser som lav- og nullutslipps-teknologi og klimavennlige materialer i bygg- og anleggsprosesser
- 3** bevarer naturen og landskapet på en måte som gjør at kommende generasjoner får like stor nytte og glede av det som vi gjør i dag
- 4** bygger mer arealeffektivitet
- 5** har en ambisjon knyttet til energibruk lik eller over passivhusstandard ved rehabilitering og nybygg og velger miljøvennlige energikilder

- **7.1.2** Være pådrivere for at bygg- og anleggsbedrifter innfører klimabudsjett og klimaregnskap
- **7.1.3** Støtte lokale prosjekter som utvikler ny miljøvennlig teknologi, varer og tjenester
- **7.2.2** Gå tidlig i anbudsprosessen i dialog med regionens leverandører for å fremme mulighet til å møte kommunenes klima- og miljøkrav
- **7.2.6** Bygg basert på lokale bygningsmaterialer og ressurser, kortreist og lokalt tilpasset
- **7.6.5** I byggprosjekter utredes det om behovet kan dekkes gjennom ombygging eller renovering av eksisterende bygningsmasse

- Påverke utbyggjarar til å ta i bruk andre material som til dømes trebaserte konstruksjonar i staden for betong og stål.

8 Berekraftig arealforvaltning

Kommunane i Hallingdal:

- 1** reduserer den totale nedbygginga og dempe effektar av klimaendringane
- 2** reduserer konsekvensane av utbygging ved å restaurere område og kompensera for å unngå netto tap
- 3** legg til rette for klimavennleg arealforvaltning
- 4** aukar kompetansen og kunnskapen om naturmangfaldet i befolkninga og i forvaltninga

• 8.1.5 Innføre arealnøytralitet

- **8.1.12** Ikkje legge opp til at nye areal vert sette av til fritidsbebygging utan at areal av tilsvarande storleik blir teke ut av revisjon av gjeldande arealplanar
- **8.2.6** Restaurere område med negative konsekvensar etter inngrep. Eks grøfta myr
- **8.2.8** Berekraftig stiuutvikling både for sykkel og gåande. Vedlikehald av eksisterande stiger framfor å bygge nye.

9 Grønn transport og mobilitet

Kommunene i Hallingdal:

- 1** øker andelen som sykler, går eller sparker under tre kilometer
- 2** øker andelen som reiser kollektivt innad i kommunene, i regionen og ut av regionen
- 3** sin kommunale transportvirksomhet er utslippsfri innen 2030
- 4** reduserer utslipp fra personbiler, varebiler, tungtransport og bygg- og anleggsmaskiner

- **9.1.1** Klimavennlig arealplanlegging ved å bygge ut et nettverk av trygge sykkel- og gangveier for å fremme miljøvennlige transportalternativ.
- **9.1.2** Sykkelparkering ved private og offentlig næringsbygg med lademuligheter for elsykkel
- **9.4.1** Legge til rette for og være pådriver for personbiler, busser, varebiler og tungtransport som bruker elektrisitet, biogass eller hydrogen.
- **9.4.4** Parkeringsstrategi som reduserer klimagassutslipp.

10 Ny fornybar energi og energieffektivisering

Kommunene i Hallingdal:

- 1** reduserer energibruken i alle bygg, oppgradere til energimerke D, og nye bygg skal bygges minst tilsvarende passivhus-nivå
- 2** øker produksjon av ny fornybar energi
- 3** øker bruk av fornybar energi som erstatning for fossilt brennstoff
- 4** bidrar med informasjon, kompetanseheving, rådgivning
- 5** reduserer vannforbruket

- **10.1.1** Sette av midler til ENØK-tiltak på kommunale bygg
- **10.1.2** Sette av søknadsmidler til ENØK-tiltak for private.
- **10.2.2** Produsere bioenergi gjennom ressurser fra slam, skog- og jordbruk (kom: Påvirke forny energikjelder)
- Bioenergi: Auke andel bioenergi som oppvarmingskilde.
- Elektrisitet: Meir effektiv utnytting av elektrisitet til oppvarming, for eksempel gjennom varmepumpeløsinger
- **Påverke utbyggjarar til å ta etablere fornybare energiløysingar som jordvarme, bioenergi, vindkraft og solenergi.**